

УДК: 301:008.17:314:1(575.1)

Гулистон МАШАРИПОВА,
Миллий рассомлик ва дизайн институти камта ўқитувчиси
E-mail: gulistan777@list.ru

THE ANALYSIS OF PRINCIPLES REGARDING DEVELOPING IDEOLOGICAL IMMUNITY IN YOUNGSTERS

Abstract

The article highlights the development of ideological immunity among young people. The main purpose of the article is in the context of the existence of today's threats about the need to develop ideological immunity in young people. The focus is on the methodological aspects of the problem is studied. In particular, young people are considered as the potential forces of society and undergo a scientific and theoretical analysis. Young people, viewed as a socio-demographic group in society, focuses on mechanisms to increase their activation. The essence and significance of the concept of immunity in the context of modern globalization, together with a positive factor influencing the spirituality of the youth, is emphasized, and a tendency of growth of negative factors is also observed. Under such conditions, raising the ideological immunity of young people is interpreted as an urgent task of today. Emphasis is placed on the development of innovative thinking and creativity among young people in the conditions of modern renewal of society.

Key words: youth, ideological immunity, society, development, spiritual-moral factor, social-demographic group, potential force, youth consciousness, outlook.

АНАЛИЗ ПРИНЦИПОВ РАЗВИТИЯ ИДЕОЛОГИЧЕСКОГО ИММУНИТЕТА У МОЛОДЕЖИ

Аннотация

В статье освещены вопросы развития идеологического иммунитета у молодежи. Основная цель статьи – в условиях существования сегодняшних угроз о необходимости развития идеологического иммунитета у молодёжи. Основное внимание уделяется методологическим аспектам изучаемой проблемы. В частности, молодёжь рассматривается в качестве потенциальной силы общества и подвергается научно-теоретическому анализу. Молодёжь, рассматриваясь как социально-демографическая группа в обществе, делается упор на механизмы повышения их активизации. Подчеркивается сущность и значение концепции иммунитета в условиях современной глобализации вместе с положительным фактором, влияющим на духовность молодёжи, также наблюдается тенденция роста негативных факторов. При таких условиях повышение идеологического иммунитета молодежи истолковано как насущная задача сегодняшнего дня. Делается акцент на развитие инновационного мышления и творческого подхода у молодёжи в условиях современного обновления общества.

Ключевые слова: молодежь, идеологический иммунитет, общество, развитие, духовно-нравственный фактор, социально-демографическая группа, потенциальная сила, сознание молодежи, мировоззрение.

ЁШЛАРДА ГОЯВИЙ ИММУНИТЕТНИ РИВОЖЛАНТИРИШГА ОИД ҚАРАШЛАР ТАҲЛИЛИ

Аннотация

Мақолада ёшларда гоёвий иммунитетни ривожлантириши масалалари ёритилган. Асосий мақсад сифатида бугунги турфа таҳдидларнинг мавжудлиги шароитида ёшларда гоёвий иммунитетни юксалтириши лозимлиги масаласи танланган. Асосий эътибор мавзунинг методологик жиҳатларига қаратилган. Жумладан, ёшларга жамиятни ҳаракатга келтирувчи куч сифатида қараб, илмий-назарий жиҳатдан таҳлил этилган. Ёшлар жамиятда ижтимоий-демографик гуруҳ сифатида қаралиб, улар фаоллигини ошириши механизмларига эътибор қаратилган. Иммунитет тушунчасининг мазмун-моҳияти очиб берилиб, бугунги глобаллашув шароитида ёшлар маънавиятига таъсир этувчи ижобий омиллар билан бир қаторда салбий омилларнинг ҳам кириб келаётганлиги масалаларига эътибор қаратилган. Ва бундай салбий омилларга қарши ёшларда гоёвий иммунитетни юксалтириши бугунги куннинг долзарб вазифаси сифатида талқин этилган. Бугунги янгиланишлар шароитида ёшлар онгида инновацион тафаккурнинг ривожига урғу берилиб, креатив фикрловчи ёшлар тарбиясига асосий эътибор қаратиши масалалари илгари сурилган.

Калит сўзлар: ёшлар, гоёвий иммунитет, жамият, тараққиёт, маънавий-ахлоқий омил, ижтимоий-демографик гуруҳ, потенциал куч, ёшлар онги, дунёқараш.

КИРИШ. Истиклол жамиятимиз аъзолари, жумладан, ёшларнинг ижтимоий-иқтисодий ва маданий-маънавий камолоти учун шарт-шароит яратиб, жамиятнинг келажак тараққиётини таъминловчи куч

булган ёшларнинг гоёвий-маънавий янгиланишида ҳам зарурий омилдир. Миллий истиклол туфайли шаклланган демократик тафаккур жамият аъзолари, хусусан ёшларга янги имкониятларни вуждуга

келтириб, ўзига хос масъулиятни ҳам юклади. Янгича фикрлаш миллий кадриятларга ижобий муносабатни, уларнинг умуминсоний кадриятлар тизимидаги ўрнини теран хис этиш имконини берди. Шу билан бир қаторда, ўзликни англаб, ўтмишга холисона муносабатда бўлиш, яқин ўтмиш воқеаларини танқидий-тахлилий нуқтан-назардан идрок этиш ёшлар ижтимоий-маданий ва маънавий фаолиятининг ажралмас қисмига айланди.

Фуқаролик жамияти шароитида демократик тафаккурнинг ривожини боис, кузатилаётган маънавий ва ижтимоий-маданий ўзгаришлар ёшлар онгида ижобий дунёқарашни ривожлантирмоқда. Истиклолнинг қўлга киритилиши туфайли ҳамда миллий тафаккурнинг ривожини боис ёшларда жамиятдаги ижобий ўзгаришларга нисбатан оптимистик кайфиятлар ривожланмоқдаки, бу уларда гоёвий иммунитетнинг устуворлигини таъминламоқда.

АСОСИЙ ҚИСМ. Бугунги кунда ижтимоий-маданий, сиёсий-иқтисодий, маънавий-ахлоқий омилларнинг таъсири туфайли ёшларда миллий тафаккур янгича мазмун касб этаётганлиги эътирофлидир. Ушбу жиҳатлар жамиятда эҳтимол тутилаётган ҳар қандай хуружларга қарши ёшлар онгида кучли иммунитетни ривожлантиришни тақозо этмоқда. Бу глобал тараққиёт жараёнида турфа таҳдидларнинг кириб келиш эҳтимоли мавжудлиги шароитида уларни ижтимоий жиҳатдан химоя қилиш билан бир қаторда, гоёвий-сиёсий жиҳатдан ҳам қўллаб-қувватлаш муҳимлигини кун тартибига қўймоқда. Шу боис ёшларга ишонч, уларга келажакнинг бунёдкорлари сифатида қараш давлат сиёсати даражасига кўтарилиб, эътибор қаратилаётганлиги қувонарлидир. Ўзбекистон Президенти Ш.М.Мирзиёев таъбири билан айтганда, «Бугунги кунда мамлакатимизни янгилаш ва модернизация қилиш, уни инновацион асосда ривожлантириш, ўз олдимизга қўйган кўп қиррали ва мураккаб вазифаларни амалга ошириш мақсадида биз замонавий ва креатив фикрлайдиган, ҳар қандай вазиятда ҳам масъулиятни ўз зиммасига олишга қодир бўлган, гайрат-шижоатли, интеллектуал салоҳияти юксак, ватанпарвар ёш кадрларга давлат ва жамият бошқарувида муҳим вазифаларни ишониб топширмоқдамиз» [1]. Креатив фикрлайдиган ёшларни тарбиялаш бугунги куннинг долзарб вазифаси экан, бунинг учун ёшларда гоёвий иммунитетни ривожлантириб, фуқаролик жамияти институтлари шаклланаётган ҳозирги шароитда Ватан учун фидойи ёшларни тарбияламоқ муҳимдир. Ўзбекистоннинг биринчи Президенти И.А.Каримов шундай деган эдилар: «Айниқса, бугунги мураккаб мафкуравий жараёнларни илмий-амалий жиҳатдан атрофлича таҳлил қилиш ва баҳолаш, уларнинг устувор йўналишларини, кимга ва нимага қарши қаратилганини аниқлаш, аҳоли турли қатламларига таъсирини ўрганиш, миллий манфаатларимизга, ҳаёт тарзимизга зид бўлган зарарли гоёлар ва мафкуравий хуружларнинг моҳиятини очиб бериш, фуқароларимиз қалбидан

миллий тафаккур ва соғлом дунёқараш асосларини мустаҳкамлаш алоҳида аҳамият касб этади.

Фақат ана шундай асосда ёшларни ўз фикрига эга, турли маънавий хуружларга қарши собит тура олишга қодир бўлган, иродали, фидойи ва ватанпарвар инсонлар этиб тарбиялашга эришиш мумкин» [2]. Шу сабабли фуқаролик жамияти шароитида ёшлар ва уларда гоёвий иммунитетни ривожлантиришнинг назарий-методологик асосларини бугунги куннинг реал воқеълиги асосида тадқиқ этиб, ёшларнинг маънавий-ахлоқий ривожини янада юксалтирувчи тақлиф ва тавсияларни илгари суриш муҳим. Чунончи, бугунги жадал тараққиёт шароитида давлат миқёсида баркамол авлодни тарбиялашга эътибор қаратилиб, қатор тадбирлар ишлаб чиқиётганлиги ёшларнинг маънавий баркамоллигини таъминламоқда, уларда гоёвий иммунитетни ривожлантириш объектив зарурият сифатида муҳим эканлигини кўрсатиб, унинг концептуал асосларини яратишни тақозо этмоқда.

Ижтимоий-тарихий тараққиётдан маълумки, жамиятни ҳаракатлантирувчи куч сифатида ёшлар мавжуд тизимнинг сифати ва ҳолатидан қатъи назар ривожланаверади. Бундай ривожланишда ёшлар характерли хусусиятларида қайси жиҳатлар устуворлик қилиши тузумнинг гуманистик моҳиятига боғлиқ. Ижтимоий-демографик қатлам сифатида жамиятнинг социал тизимида ёшлар алоҳида ўрин тутиб, республикада аҳолисининг тўртдан бирини ўн олти ёшдан ўттиз ёшгача бўлган ёшлар ташкил этади. «Ўзбекистон каби аҳоли сонидан ёшларнинг салмоғи юқори бўлган давлатларда ушбу гуруҳни атрофлича ўрганиш муҳим аҳамиятга эгадир. Статистик маълумотларга қараганда, аҳолининг тўртдан бирини ёшлар ташкил қилади» [3]. Ушбу жиҳатлар муаммони тадқиқ этишнинг долзарблигини билдирувчи омил бўлиб, жамиятнинг ижтимоий тизимида ёшларнинг ўрнига алоҳида эътибор қаратишни тақозо этади.

Ижтимоий тараққиёт натижасида фан ривожланиб инсоният манфаатида хизмат қила бошлаган даврдан буён тараққиёт ривожига таъсир этувчи омилларни тадқиқ этиш зарурий моҳият касб эта борди. Ёшлар тўғрисида ҳам кўплаб тадқиқот ишлари олиб борилиб, турфа қарашлар илгари сурилган. «Маънавият: асосий тушунчалар изохли лугати»да: «Ёшлар – жамиятдаги ижтимоий-демографик гуруҳ, инсон умрининг муайян даврида яшаётган, етукликнинг қарор топиши, қатталар оламига кириш ва унга мослашиш каби ўзига хос хусусиятлар билан тавсифланадиган тушунчадир» [4]. Демак, ёшлик инсон умрининг муайян даврини қамраб олувчи ижтимоий жараён бўлиб, унда инсоннинг шахс сифатидаги етуклиги таъминланиб боради. Яна бир назарий адабиётда таъкидланишича: «Ёшлар... ижтимоий етуклик, ижтимоийлаштириш (яъни жамиятнинг социал-иқтисодий ва маънавий тузилмасига тўлақонли кириб бориш) даврини бошидан кечириётган ижтимоий-демографик гуруҳдир» [5]. Ушбу даврда инсон ижтимоийлашув жараёнларини бошидан

кечириб боради. Жамиятнинг тенг ҳуқуқли аъзоси сифатида ёшларда ижтимоий фаоллик, меҳнат кўникмаси ва салоҳиятнинг шаклланиши, маънавий-ахлоқий хусусиятлар ривожини юксалиб бораверади.

Ёш хусусиятлари бўйича ёшлар тушунчасига эътибор қаратишга тадқиқотчилар томонидан турлича ёндашилган. Олимлардан З.Қодирова, В.Лисовский ва Е.Сапелкинлар фанда тадқиқот объекти сифатида ўн олти ёшдан ўттиз ёшгача бўлган ёшларни олиш мақсадга мувофиқ эканлиги фикрини илгари сурадилар [6,7,8,]. Яъни ўн олти ёшдан бошлаб ёшларда ижтимоий-маънавий ва ҳуқуқий масъуллик хислари ривожланиб, Ватан ва халқ тақдирини, келажакни учун масъулият сифатини босқичга кўтарилади. Бунда жисмоний омиллар билан бир қаторда ҳуқуқий-маънавий омиллар ҳам етакчи ўринга чиқади. Хусусан, ўн олти ёшдан бошлаб ёшларнинг Ўзбекистон Республикасининг паспортини олиши уларнинг шахсий идентификациялашувида муҳим жиҳат бўлиши билан бир қаторда ёшларда ижтимоий-сиёсий масъуллик хиссини ҳам ривожлантиради.

Ёшларга берилган яна бир таърифда: «Ёшлар – ёш хусусиятлари, ижтимоий ҳолатининг ўзига хослиги билан ажралиб гурувчи ижтимоий-демографик гуруҳ», - дейилади [9]. Ёшлар ижтимоий ҳолатининг ўзига хослиги шу билан характерланадики:

1. Ёшларда билим олиш имкониятлари нисбаган кенгрок.
2. Уларда касб танлаш имконияти чуқуррок.
3. Ёшлар тафаккури ижобий ва салбий бўлишидан қатъий назар ташқи таъсирларни теранроқ қабул қилишга мойилрок.
4. Ушбу даврда ёшлар бир неча гуруҳга бўлиниб кетади, чунончи, ўқувчи, талаба, шоғирд, устоз, муайян соҳа ходими, оилали, бўйдоқ ва ҳ.к.
5. Ёшларнинг ёш ва имконият хусусиятларидан келиб чиқиб, ушбу даврда маънавий-ахлоқий қирралар ривожланиб, мустақамланади.

Яна бир адабиётда ёшлар қуйидагича таърифланган: «Ёшлар ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий ҳолати, шунингдек, маънавий қирралари шаклланаётган, ёш ва ижтимоий-психологик жиҳатдан специфик хусусиятга эга бўлган йирик ижтимоий гуруҳдир. Одатда, ёшларга (статистика, социологияда) 16-30 ёшлилар киритилади», - дейилади [10]. Ушбу таърифга ҳам, асосан, қўшилиш мумкин. Лекин баъзи томони ҳам йўқ эмас. Ушбу ёшлилар (16-30) орасидаги шахсларнинг жамиятда ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий ҳолати шаклланаётганлигига шубҳа йўқ. Ҳақиқатан ҳам, ушбу даврда ёшларнинг жамиятдаги мавқеи, иқтисодий ҳолати ҳамда сиёсий жараёнларга муносабат ва иштироки шаклланиб боради. Лекин ушбу даврда ёшлар маънавий шаклланиш босқичида бўлади, десак бир оз муболағали бўлади. Ёшлар маънавий тугилгандан бошлаб оиладан, ундан сўнг боғча, мактабнинг бошланғич синфларидан бошлаб шакллантирилади. Ҳар ҳолда ушбу жараён ўн беш ёшгача шакллантирилиб, ундан

кейин ривожлантирилиб борилади, десак ҳақиқатга яқин бўлади. Чунки гап ёшлар маънавий ҳақида кетаётган экан, маънавийнинг асосида тарбия ётади. Шарқона одат бўйича фарзанд тугилгандан бошлаб унинг тарбиясига эътибор қаратила боради. Ривоятга кўра, фарзанд кўрган ота-она уйига тарбиячини чорлаб, бир ҳафта олдин фарзандли бўлганини айтишганда, тарбиячи «кечикибсиз» деб, қайтиб кетган экан. Демакки, тарбия инсон маънавий тугилгандан бошлаб шакллантирилади боради. Айтайлик, ўн беш йил давомида шакллантирилгандан сўнг ривожланиш босқичига ўтади. Зеро, маънавий тўғрисида гап кетганда ушбу жиҳатларга ҳам эътибор қаратмоқ жоиздир.

Яна бир таърифда: «Ёшлар муҳим ижтимоий гуруҳ сифатида жамиятда ўзгаришлар индикатори бўлиб, жамият таракқиётининг потенциалини белгилайди», - дейилади [11]. Юқоридаги таърифлар ўрганилаётган муаммонинг у ёки бу томонларини қамраб олади, албатта. Бизнинг фикримизча, ёшлар жисмоний ва маънавий-ахлоқий жиҳатдан динамик ўсишда бўлиб, жамият таракқиётини таъминловчи потенциал куч сифатида ижтимоий-сиёсий, маънавий-маданий ва иқтисодий ҳолати ҳамда дунёқараши шаклланиб, ривожланишда бўлган ижтимоий гуруҳдир.

Социология фанида ҳам жамиятнинг ижтимоий тизимида ёшлар потенциали ва ижтимоий эҳтиёжлари, ижтимоий-иқтисодий ва ёшдаги тафовутлари, жамиятдаги мавқеи каби жиҳатлари ўрганилади. «Социология фани ёшларни жамиятдаги ижтимоий ва руҳий ўзига хос ҳолатга эга бўлган йирик ижтимоий гуруҳ сифатида ўрганади. Бу ижтимоий ва руҳий ҳолатда уларнинг нафақат ёшдаги тафовутлари, балки ижтимоий-иқтисодий, шунингдек, ижтимоий-сиёсий мавқеи ҳам ўз ифодасини топади» [12]. Ёшларнинг жамиятда ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий мавқеи жамият аъзоларининг доимий диққат-эътиборида бўлиши лозим. Чунки жисмоний ва маънавий жиҳатдан такомиллашиб бориш фақатгина ёшларга хос бўлган хусусият бўлиб, ушбу жиҳатларга эътибор қаратиш муҳимдир.

Ёшларда гоёвий иммунитетни ривожлантириш бугунги глобал таракқиёт шароитида зарурий бўлиб, эҳтимол тугилган гоёвий таҳдид ва хуружлар ушбу хусусиятнинг устуворлиги орқали бартараф этилади. Маълумки, гоё муайян мақсадлар ҳосиласи сифатида жамият аъзолари фаолиятини йўналтирувчи маънавий-руҳий кучдир. Мамлакатнинг биринчи Президенти И.А.Каримов таъбири билан айтганда, «Бу мафкура халқни халқ, миллатни миллат этадиган, унинг шаъну шарафи, ор-номуси, ишонч-эътиқодини ифодаладиган, жамиятимизнинг ўзига хос таракқиёт йўли, турмуш гарзи, гўб манфаатларига таянган ҳолда муттасил ривожланиб, такомиллашиб борадиган гоёлар тизимидир» [13]. Демак, мафкура гоёлар мажмуидан иборат ижтимоий-маънавий ва сиёсий мақсадларни ифодаловчи атама сифатида инсоният таракқиётида муҳим аҳамиятга эга. Шундай экан, гоё жамият аъзолари мақсадларини ифодалайди. Бундай мақсад

умуммиллий даражада эътироф этилса, миллий гоя тарзида намоён бўлади. «Миллий гоя – миллий онгни уйғотувчи, миллатнинг ўзлигини англаувчи, ўзига хосликка, менталитетга «киёфа» бахш этувчи, миллий рухият, гурур, ифтихор, эътикод ва масъуллиқ туйғуларини шакллантирувчи фикрдир» [14]. Демак, миллий гоя миллатнинг ички маънавий-рухий оламида мужассам бўлган орзу-мақсадлар ифодаси сифатида жамият тараққиётини белгиловчи стратегик йўналишдир. Яъни, «...миллатнинг ўтмиши, бугуни ва истикболини англашни ўзида мужассамлаштирган, унинг этноижтимоий бирлик сифатидаги туб манфаатлари ва мақсадларини ифодалайдиган, тараққиётга хизмат қиладиган гояга миллий гоя дейилади» [15]. Яна бир назарий манбага эътибор қаратадиган бўлсак: «Гоя – инсон тафаккурида вужудга келадиган, ижтимоий характерга эга бўлган, рухиятга кучли таъсир ўтказиб, жамият ва одамларни харакатга чорлайдиган, мақсад-муддао сари етаклайдиган кучли, теран фикр» [16]. Гоя ижтимоий онгда вужудга келиб, йўналтирувчилик хусусиятига эга бўлган теран фикрлар мажмуи сифатида жамият аъзолари тафаккуридан ўрин олиб, кундалиқ фаолиятида намоён бўлади.

Гоя стратегик йўналишни белгилаб, миллий тараққиётга хизмат қилувчи теран фикрлар мажмуи экан, гоявий иммунитет мазмунига эътибор қаратишимиз жоиздир. Ушбу тушунчанинг моҳиятини англаш учун дастлаб иммунитет тушунчасига эътибор қаратмоқ зарур. «Иммунитет – (немис тилида Immunitas, лотин тилида Immunitas (Immunitatis) – бирор бир нарсадан халос бўлмоқ, яъни организмнинг бирор бир касалликка қарши туриши, касалликни қабул қилмаслик холати» [17]. Фалсафа қомусий лугатида ушбу тушунчага нисбатан кенгроқ ва тўлиқроқ таъриф берилиб, унинг ижтимоий-фалсафий атама сифатидаги моҳияти очилган. Жумладан, шундай дейилади: «Иммунитет – (лот. Immunitas – бирор бир нарсадан халос бўлиш, қутулиш) – организмнинг доимий ички барқарорлигини сақлаш, ўзини турли хусусиятларга эга таъсирлардан, ташки инфекциялар кириб қолишдан химоя қилишга кодир бўлган реакциялар мажмуаси» [18]. Бундай таъриф биз ўрганаётган муаммо доирасида масала моҳиятига яқинлашишда нисбатан конкрет моҳият касб этади. Бизнинг фикримизча, ҳар қандай атама сиёсий моҳият касб этиши учун фалсафий тушунча сифатида эътироф этилиши, тушунчанинг фалсафий моҳияти талқин этилиши лозим. Фалсафа қомусий лугатида ушбу жиҳатлар нисбатан конкрет тарзда очиқ берилган. Жумладан, «Инсон ўзининг бутун ҳаёти давомида ташки таъсирга акс жавоб сифатида орттирган билим ва малакалари асосида иммунитет тизимини ўзида шакллантиради», дейилади [18]. Ҳақиқатан ҳам, инсон:

1. Ижтимоий-маънавий омиллар таъсири натижасида воқеълик ва кундалиқ ҳаётдаги ходисаларга нисбатан муносабати шакллана бориб, ахлоқий омилларни ўзида сингдира боради.

2. Инсон қалби ва тафаккурига сингдирилган ана шу маънавий-ахлоқий хусусиятлар шахсда иммунитет тизими сифатида қарор топади.

Масала моҳиятига чуқурроқ эътибор қаратиш учун яна манбага мурожаат қиламиз: «Иммунитет ҳақидаги тасаввурлардан келиб чиқиб, инсон онги ва тафаккури, унинг билим савияси билан боглиқ бўлган фалсафий иммунитет тизимининг асосий қисмлари қуйидагилардан иборат:

1) Воқеликни тўғри ва тўлиқ акс эттирувчи, инсон маънавий-ижтимоий бойишига ва жамият тараққиётга хизмат қилувчи билимлар;

2) Шундай билимлар замирида шаклландиган ва мафкуравий тажовузлар қаршида мустаҳкам қалқон бўлиб хизмат қилувчи кадриятлар тизими;

3) Ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ва маданий-маърифий соҳалардаги аниқ мўлжал ва мақсадлар» [18].

Мўлжал ва мақсадлар шахс маънавий-ахлоқий қиррасининг муҳим жиҳати сифатида дастлаб тафаккурда акс этади. Мақсадларни амалга ошириш эса ёшлар ижтимоий фаоллигининг муҳим қирраси сифатида намоён бўлиб, ушбу жиҳат турфа таҳдидларга нисбатан барқарор мавқе касб этишда ҳам зарурий омилдир. Бизнинг фикримизча, иммунитет кадриятлар тизими сифатида:

1. Урф-одат ва анъаналаримизга ижобий муносабатда бўлиш хиссини ривожлантиради.

2. Моддий, маданий ва маънавий меросга нисбатан ҳурмат ва эҳтиром билан муносабатда бўлиш жиҳатларини юксалтиради.

3. Юқорида таъкидланган жиҳатлар ёшларда Ватан равнақи ва халқ келажаги учун масъуллиқ хусусиятларини ҳам таъминлайдики, кадриятлар тизимида ушбу жиҳатлар муҳим бўлган бугунги кунда зарурий омил сифатида эътиборлидир.

Иммунитет тушунчалари ҳамда ушбу тадқиқот мавзуси талаби доирасида гоявий иммунитетга эътибор қаратадиган бўлсак, илмий-назарий адабиётларда қуйидагича таъриф берилган: «Мафкуравий иммунитет – (лотинча «Immunitatus» – бирор нарсадан озод этиш) – шахс, ижтимоий гуруҳ, миллат, жамиятни турли зарарли гоявий таъсирлардан химоялашга хизмат қилувчи тизим» [19]. Демак, шахсий иммунитет муайян киши рухиятидаги барқарор маънавий-ахлоқий ҳолат, кўриниш бўлса, гап гоявий ёки мафкуравий иммунитет ҳақида кетганда, у жамият аъзолари, жумладан, ёшлар ички оламига хос бўлган маънавий-ахлоқий кадриятлар мажмуи сифатида тизимий моҳият касб этади. Шунингдек, «Мафкуравий иммунитет тизими маънавий барқамол, иродаси бақувват, иймони бутун шахсни тарбиялашда, ҳар қандай реакцион, бузгунчи характердаги гоявий тажовузларга бардош бера оладиган ёшларни тарбиялашда қўл келади» [18]. Демак, мафкуравий иммунитет ва тарбия ўзаро алоқадор бўлган тушунча сифатида бир-бирини тақозо этади. Яъни, тарбия тўғрисида инсон шахс сифатида камол топиб, унда иммунитет шаклланиб, маънавий-ахлоқий омиллар таъсири натижасида

ривожланиб борса, ўз навбагида, иммунитет шахснинг маънавий-ахлоқий баркамоллигини таъминлашда ҳам муҳим ўрин тугади.

ХУЛОСА. Ёшларда гоёвий иммунитетни ривожлантириш масаласи, асосан, жамиятнинг социал тизимида ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ва маънавий жиҳатдан динамик ўсишда бўлган гуруҳ вакилларига хос бўлиб, глобал тараккиётнинг айрим ҳолатлардаги реал хавфнинг мавжудлиги шароитида улар онги ва қалбида бундай таҳдидларга қарши кучли маънавий-ахлоқий мавкенинг барқарорлигини таъминлашдан иборатдир.

Умуман олганда, жамиятнинг ижтимоий тизимида ёшлар ва гоёвий иммунитет масалаларининг назарий-методологик таҳлили мустақиллик шароитида миллий фанимизнинг ривожини таъминласа, иккинчи томондан, ёшларнинг маънавий-ахлоқий мукамаллигини, демократик-ҳуқуқий давлат шароитида уларнинг ижтимоий фаоллигини оширишнинг концептуал жиҳатларини кўрсатувчи тадқиқот сифатида ҳам муҳимдир.

АДАБИЁТЛАР

1. Мирзиёев Ш. Халқимизнинг розилиги бизнинг фаолиятимизга берилган энг олий баҳодир. Том 2. – Тошкент: «Ўзбекистон», 2018. – Б. 491.
2. Ислоҳ Каримов. Юксак маънавият – энгилмас куч. – Т.: Маънавият, 2008. – Б. 126-127.
3. Бўриева З., Иброҳимов А. Ёшларнинг демографик ҳолати ва оила //Ижтимоий фикр. 1998. №2. – Б. 129.
4. Маънавият: асосий тушунчалар изоҳли лугати /ЎзР Президенти ҳузуридаги ДЖҚА, Ўзбекистон файласуфлари миллий жамияти; таҳрир хайъати: Х. Султонов ва бошқ.; тузувчи ва масъул муҳаррир Қ.Назаров. – Т.: Фафур Ғулом, 2009. – Б. 152.
5. Қодирова З.Р., Шарипов А.Ж., Алимасов В.А., Каримова Э.Г., Мадаева Ш.О. Ёшлар ижтимоий фаоллиги ва толерантлигини юксалтиришнинг ижтимоий-фалсафий масалалари. –Т.: Фалсафа ва ҳуқуқ институти нашриёти, 2006. – Б. 6.
6. Қодирова З.Р. Проблемы повышения социальной активности молодежи Узбекистана в условиях всестороннего реформирования общества. – Т.: «Ўзбекистон Миллий энциклопедияси» нашриёти, 1999. – С. 4.
7. Лисовский В.Т. Социология молодежи. – С-Петербург, 1996. – С. 32.
8. Сапелкин Е.П. Социальный статус молодежи. – Минск: Технопринт, 2002. – С. 10.
9. Фалсафа комусий лугат. Тузувчи ва масъул муҳаррир ф.ф.д. Қ.Назаров. – Т.: Ўзбекистон файласуфлари миллий жамияти нашриёти, 2004. – Б. 121.
10. Российская социологическая энциклопедия. Под ред. Академика Г.В.Осипова. –М.: Изд-я группа НОРМА-ИНФРА: - М., 1998. – С. 297.
11. Латипова Н. Молодёжь в социальной структуре Узбекистанского общества // Ижтимоий фикр – Инсон ҳуқуқлари. 2004. №3. – С. 138.
12. Социология: Маърузалар матни. Масъул муҳаррир: В.М.Каримова. – Тошкент, 2000. – Б. 99.
13. Каримов И.А. «Миллий истиқлол гоёси: асосий тушунча ва тамойиллар» рисоласига сўз боши //Ватан равнақи учун ҳар биримиз масъулмиз. Т. 9. – Т.: Ўзбекистон, 2001. – Б. 222.
14. Отамуратов С. Миллий ривожланиш фалсафаси. – Т.: Академия, 2005. – Б. 24.
15. Очилдиев А. Миллий гоё ва миллатлараро муносабатлар. – Т.: Ўзбекистон, 2004. – Б. 15.
16. Миллий истиқлол гоёси: асосий тушунчалар, тамойиллар ва атамалар (қиска изоҳли тажрибавий лугат). – Т.: Янги аср авлоди, 2002. – Б. 179.
17. Словарь иностранных слов и выражений. – М.: Аст-Олимп-Астрель, 2000. – С. 230.
18. Фалсафа комусий лугати. Тузувчи ва масъул муҳаррир: ф.ф.д. Қ.Назаров. – Т.: Шарқ, 2004. – Б. 160.
19. Миллий гоё: тарғибот технологиялари ва атамалар лугати. – Т.: Академия, 2007. – Б. 191.